

Cartes a un company. Joan Comorera sobre la unificació socialista i comunista. Penal del Puerto de Santa María, novembre de 1935.

Comprenc, benvolgut company, i comparteixo la teva inquietud. Dius que el moment és bo per crear a Catalunya el gran partit polític de la classe treballadora, car l'anarquisme és ja curiosa peça de museu i l'experiència petit-burguesa ha estat massa allixonadora. Jo n'estic tan convençut com tu. Però, aquesta netedat teva de visió política s'enterboleix quan vols puntualitzar la tàctica a emprar. ¿Quin és el bon camí?, et preguntes. L'Aliança Obrera? La unificació? Influències contràries, afeccions diverses, la mateixa intensitat del desig, et porten d'un costat a altre et maregen i et presenten un dia com a aliancista entusiasta i l'endemà coma unionista aferrissat, i mentrestant la teva acció està òrfena de direcció clara i recta, sense la qual un partit fort esdevé feble i acaba per desaparèixer si un enèrgic cop de timó no fixa a temps el rumb.

En primer terme, si vols veure-hi clar, has d'acceptar això: la tàctica aliancista és contrària a la tàctica unionista. Un unionista no admet íntimament l'aliança. Unificació vol dir esborrar rètols i retolets i bastir damunt les runes de petites vanitats un únic, poderós i fraternal partit. L'aliança vol dir estabilització dels partits i partidets i submissió dels més sincers i solvents i honestos, en el si del Comitè, als grupets més irresponsables i demagogs, als famosos grupets que no tenint força per fer córrer un guàrdia municipal mengen fetge de burgès en somni i en vetlla. L'aliança esperona els fundadors professionals de nous grups i grupets, els alleta, els immortalitza en posar a les seves mans l'instrument cobejat de xantatge demagògic. I en la veritat interna que la massa enlluernada amb tòpics tarda a veure, l'aliança esdevé una mena de Pari de Monipodi en el qual els representants de partits i partidets, grups i grupets nous de trinca s'obliden de la burgesia per l'afany dels fitxers aliens, pel desig morbós de portar el desconcert, la desmoralització i la dispersió als rengles «afins». Els aliancistes no volen la unificació i aquesta, per a ells, no és més que la careta que es posen en sortir a escena i llencen menyspreatus a les escombraries en retornar a la intimitat: és, ben cru, una diversió estratègica. Si no fos així, dirien com jo: aliança, no; unificació, sí!

¿Creus tu, estimat company, que l'aliança és l'antesala de la unificació, quan aquesta és impossible? Si fos veritablement impossible, bona part del que t'he dit sobre la tàctica aliancista no tindria gran valor. Però, qui pot avui afirmar la impossibilitat d'una unificació? Avui, no és impossible. Fa uns quants anys sí que ho era, tant que ni d'aliances es podia parlar, car un abisme de lluites i de greuges recíprocs separava les dues branques del Socialisme, a més d'un aparent abisme tàctic. Els anys no han passat en va i l'abisme està curull de sang, llàgrimes i dolors i sobre ell, d'un i altre costat, es pot ja avançar fins a trobar-se i donar-se l'abraçada germanívola.

Fem-ho, estimat company!

Com?, ja que no n'hi ha prou de dir-ho, preguntes tu.

A Catalunya, essent tan petita, som, entre partits i partidets: Unió Socialista de Catalunya, Partit Català Proletari, Partido Socialista Obrero Español, POUM, Partit Comunista de Catalunya, Partit Sindicalista, comptant aquests per a tan pocs barrets! De tot això entre els partits obrers. De molts caps en pot sortir un partit únic? Ho dubtes i jo no. Cal, en primer terme, establir dos grups Unió Socialista de Catalunya, Partit Català Proletari, Partit Comunista de Catalunya i Partido Socialista Obrero Español, primer grup, i POUM i Partido Sindicalista, segon grup. Els partits del primer grup poden arribar amb certa facilitat i rapidesa a una fusió. Amb els partits del segon grup la fusió és indesitjable, mentre no resolguin d'una manera clara i definitiva una qüestió prèvia.

La Unió Socialista de Catalunya i el Partit Català proletari ja han resolt pràcticament el problema i de la seva fusió en sortirà el Partit Socialista de Catalunya. La fusió amb el Partit Comunista de Catalunya la veig possible en temps curt, per mitjana comprensió que hi hagi, després de la comunicació de la Tercera Internacional rebuda per la USC, i d'ella en podria néixer el Partit Socialista de Catalunya (Secció Catalana de la Internacional Comunista). ¿Què no ho creus, estimat company? T'esvera el mot comunista? Per què? ¿No has llegit mai l'adagi castellà: «tanto monta, monta tanto»? Hi havia quelcom que separava els partits socialistes i comunistes, però aquest quelcom ha desaparegut després dels acords presos per l'últim Congrés de la Tercera Internacional. Sí, però, i els comunistes?, preguntes. Sí jo, socialista, accepto pertànyer a la Internacional Comunista, ¿voldran els comunistes militar en un

Partit Socialista? Pels antecedents immediats, la teva resposta és negativa. I jo et torno a demanar, per què? ¿Què ha fet el Partit Comunista rus? ¿No ha creat ell, precisament ell, essent l'essència i la raó d'ésser del comunisme contemporani, la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques? Altrament ¿l'abc del socialisme actual no és el Manifest Comunista de Marx? És impossible, company que un joc de paraules impossibiliti la fusió de les dues branques del Socialisme. Vençuts els factors històrics que ens separaven i ens llançaven els uns contra els altres, les diferències són més temperamentals que teòriques i podeu conviure cordialment en un mateix partit d'organització democràtica, com hi conviuen ara. Llavors, diràs tu, si és així, per què no dir-se comunista i no socialista? A mi, teòricament, m'és indiferent i si prefereixo Partit Socialista a Partit Comunista, és per raons tàctiques, de majors facilitats de treball i de proselitisme.

Amb el Partido Socialista Obrero Español, la fusió o el pacte –jo preferiria un pacte– serà una realitat quan els companys de Madrid vulguin. Saben ja el que volem i necessitem. Et confesso que no acabo de comprendre l'entestament centralista dels companys de Madrid. És possible que t'hagin dit alguna vegada: ¿i per què us entesteu vosaltres? Ignoro si has donat mai la resposta incontrovertible. És evident que nosaltres podríem renunciar a la nostra petició essencial –i ingressar sense més històries al PSOE. Però ¿què hi hauríem guanyat quan algú aixequés la bandera de la Unió Socialista de Catalunya deixada a mig del carrer per nosaltres? Aquest algú, no ho dubtis, sorgiria molt aviat, i tu i jo en coneixem més d'un resolt a ésser-lo si mai un semblant disbarat es cometés. No hi guanyaríem, doncs, res, i, segurament, no faríem sinó destrossar una força que ja compta en la política catalana. Nosaltres volem l'entesa amb el PSOE, però de tal manera que ningú no pugui aixecar una bandera perduda per la nostra precipitació o irreflexió. Avui, com ahir, estimat company, tenen la paraula els companys de Madrid.

Ja has vist, company, com els partits del primer grup poden arribar fàcilment a constituir a Catalunya un partit únic. La qüestió és ben distinta amb els partits del segon grup. I ho comprendràs de seguida.

Tota fusió és impossible amb partits divisionistes. El Bloque Obrero i Campesino, Izquierda Comunista i Partido Sindicalista –els dos primers ara es

titulen POUM– pretenen escampar-se fora de Catalunya, on els treballadors ja compten amb els poderosos i gloriosos Partido Socialista Obrero Español i Partido Comunista de España. Aquells grups no representen ideològicament ni tàcticament res distint, no rejoyeneixen ni dignifiquen la teoria i la tàctica del moviment polític marxista, ni tampoc poden definir-se vestals de la puresa marxista. Són, més aviat fruits d'un egolatrisme desfermat, les escorrialles que les lluites internacionals de Socialisme han anat deixant en cada país. Són, en una paraula, la cinquena roda del carro o, si vols, el bastó entre les rodes. ¿Què pretenen, doncs, en voler expandir-se fora de Catalunya, si no és destorbar els companys socialistes i comunistes i satisfer, en el fons, les petites rancúnies que les lluites passades han deixat en ells i un cert afany malaltís i antimarxista de cabdillatge firaire? Mentre el Bloque Obrero i Campesino, Izquierda Comunista i Partido Sindicalista no renunciïn als seus propòsits divisionistes fora de Catalunya, nosaltres no hem de voler la fusió amb ells. al contrari, estem obligats a combatre'ls aferrissadament fins a reduir-los a una mínima expressió de capelleta, per tal que no tinguin a Catalunya un suport i una font de recursos que els consenti una major activitat escissionista a Espanya. Aquest deure de solidaritat envers els companys socialistes i comunistes d'Espanya és elemental i l'hem de complir. Resolta aquesta qüestió prèvia, jo seria el primer a proposar la fusió. Ara que, i això t'ho dic en secret, jo no hi crec gaire, car hi ha gent que viu bé en les complicacions, que prefereix puntualitzar punts i comes, que vol ésser cap d'arengada i no cua de lluç, que és incapaç de sumar-se a la massa i servir-la generosament i abnegada i en l'actuació modesta i silenciosa si convé.

Tanmateix, estimat company, si tu ets enèrgic i parles clar i no et deixes distreure i quan els escissionistes et parlin d'aliança, tu els treus la careta, veuràs com, més aviat i més fàcilment del que tu et penses, els complicats i enredaires, els caps d'arengada i personatges cent per cent, els masturbadors de tesis, es trobaran sols i els companys que avui encara els segueixen, abnegats i sincers i senzills com tu, t'obriran els braços i estaran al teu costat en la feina gloriosa de crear a Catalunya el moviment de classe invencible tot just iniciat.

Joan Comorera